

Explorant la tos ferina: darrere dels passos de la “tos dels 100 dies”

La tos ferina és una malaltia infecciosa produïda pel bacteri *Bordetella pertussis* que afecta a persones de totes les edats, produint principalment símptomes respiratoris.

Marta García Torres
Metgessa resident
EAP Dreta de l'Eixample
CAP Roger de Flor
Twitter: @caprogerflor

En temps passats era una malaltia greu, però ara és menys freqüent i menys greu gràcies a l'existència de la vacunació. No obstant això, ni la vacunació ni la immunitat natural per la malaltia confereixen una protecció total, per tant, manté un patró epidèmic cíclic, amb onades cada 3-5 anys.

Es tracta d'una malaltia de declaració individualitzada obligatòria i, per tant, davant d'una sospita, s'ha de notificar a la Xarxa de Vigilància Epidemiològica de Catalunya.

Com es produeix la infecció?

La transmissió es produeix pel contacte directe amb les secrecions respiratòries de les persones malaltes. Es considera contacte estret tota aquella persona que hagi tingut una exposició perllongada i directa cara a cara amb el cas (a menys d'un metre de distància), o hagi compartit espais tancats durant un període perllongat (com convivents). Altres tipus de contacte, com els que esdevenen a la feina o a l'escola, generalment no entren en la definició de contacte estret.

El període de contagi és més alt durant la fase catarral inicial i s'allarga dins dels primers 21 dies des de l'inici de la tos. Després, la infecciositat és molt baixa o nul·la. L'ús d'antibiòtics adequats dins de les primeres tres setmanes de símptomes escurça aquest període de contagiositat a 3-5 dies des de l'inici del tractament.

Quines són les fases clíniques de la malaltia?

Després de la infecció es desenvolupa un període d'incubació, en què la persona es troba asimptomàtica, que dura normalment 1 setmana.

Posteriorment, apareix la fase catarral, que produeix símptomes inespecífics de les vies respiratòries superiors [rinitis, esternuts, febrícula, malestar lleu i tos lleu no productiva...]. Aquesta fase és molt contagiosa i dura entre 1-2 setmanes.

A continuació, comença la fase paroxística, la més característica, la tos seca va augmentant en freqüència i gravetat en forma d'atacs de tos greus que acaben amb un esforç inspiratori acompanyat d'un so agut ["estridor-gall inspiratori"], normalment empitjora a la nit. També es pot associar amb vòmits post-tussigens, nàusees, ofec, esgotament, suor profusa o moc espès després de la tos. Hi ha poca febre o gens.

Finalment, els atacs de tos van desapareixent gradualment, però poden durar fins a

4 mesos a desaparèixer completament, d'aquí el nom de la "tos dels 100 dies".

Diagnòstic

Les tècniques de diagnòstic directe i en concret, les proves d'amplificació d'àcids nucleics específics del microorganisme [PCR], ja conegudes des de la pandèmia de la Covid-19, són l'op-

ció preferida per al diagnòstic en la fase aguda.

En algunes ocasions no és necessària la recollida de mostres, com en els casos en què pacients pre-

senten clínica compatible i són contacte estret d'una persona malalta confirmada per laboratori, ja que, en aquest cas, es consideraria el cas índex d'estudi, cas de tos ferina confirmat.

Tractament

El tractament antibiòtic s'ha de fer al més aviat possible, ja que si es comença en la fase catarral, redueix la durada de la tos i és més eficaç per prevenir la propagació de la malaltia, mentre que a partir de les 3 setmanes de l'inici dels símptomes ja no té gaire efecte sobre el curs de la malaltia ni evita la transmissió, per la qual cosa no s'hauria d'administrar.

Normalment, el tractament es realitza després del resultat confirmatori de les proves diagnòstiques, fins a aquest moment el pacient ha de guardar aïllament domiciliari. No obstant això, en alguns casos es considera el tractament abans de tenir els resultats de la PCR, especialment en menors d'1 any o si la persona té contacte estret amb persones vulnerables.

Mesures preventives

La principal mesura preventiva enfront de la tos ferina és la vacunació. Al calendari de vacunacions sistemàtiques de Catalunya s'estableix la vacuna-

ció amb quatre dosis: als 2, 4, 11 mesos i als 6 anys.

Per tal de protegir els nadons, que són els que tenen més risc de patir

complicacions, es recomana la vacunació en les gestants en cada embaràs al més aviat possible, a partir de la setmana 27 de gestació.

